

Otázka: Osobnost a její vývoj

Předmět: Sociologie

Přidal(a): Zuzana Směšná

1) Úvod do sociologie

- základním zdrojem orientace v sociálním prostředí je naše **individuální sociál. zkušenost** získaná v průběhu života
- naše individuální soc. zkušenost je omezená časem a prostorem, ve které žijeme
- selský rozum=moudrost daná životními zkušenostmi
- vědecké poznání je *objektivní, cílevědomé, systematické a kriticky ověřované*
- sociologie = věda, která se zabývá společností
- **August Comte** - dal jí název: **societas** (společnost) + **logos** (věda)
 - sociální chování není vrozené
 - sociologie studuje společnost jako celek a její dílčí sociální jevy, které nestudují jiné vědy
 - cíl: nalézt souvislosti mezi sociálními jevy a na základě nich předvídat
 - sociologie je věda teoreticko-empirická = má 2 poznávací funkce:
- **Teoretická** - snaha vysvětlit
- **Empirická** - snaha popsat
- je také vědou multiparadigmatickou=má více východisek-více směrů, proudů, ...

2) Historický vývoj sociologie

Protosociologie

- období předcházející vzniku sociologie
- zakladatel August Comte
- otázky formulovány v rámci filosofie, etiky a politické teorie

Klasické období (40. léta 19. stol.-20. léta 20. stol.)

- období velkých teoretických systémů (snaha vysvětlit celek na základě 1 principu- př. z přírod. podmínek, rasové předurčenosti)
- vznik celých řad teorií
- období velkých osobností (Karl Max, Max Weber, Herbert Spencer)

20. léta 20. stol.

- poprvé realizovány velké empirické výzkumy
- postupně mění své zaměření (z makrostrukturálních problémů=společnost jako celek→ k problémům mikrostrukturálním = malé skupiny)
- mění se výzkumné metody (vznik pozorování, řízený rozhovor)
- rozvoj nových teorií (už empiricky podloženy)

50.-60. léta 20. stol.

- strukturálně funkcionalistická otázka, jak se ve společnosti udržuje řád
- konfliktualistická teorie-otázky příčin a směrů vývoje, důraz na moment změny

60.-70. léta 20. stol.

- dochází k podstatné přeměně, ve středu pozornosti každodennost, všední život obyčejného člověka
- pokusy budovat sociologii od konkrétních lidí a přecházet k větším celkům
- hl. téma: jak konkrétní lidé vnímají sociální svět
- vznik interpretativní sociologie

Současná sociologie

- komplementární přístup-existují vedle sebe různé názory
- sociologii charakterizuje teoretický pluralismus=uznávání mnohosti
- základ. otázkou sociologie: „Jak je vůbec možný řád ve společnosti?“-existuje mnoho paradigmat
- paradigma=názorové východisko, postoj

Teorie konsensuální

- předpoklad, že základem sociálního řádu je nepsaná úmluva, podle kt. lidé vědomě/nevědomě dodržují pravidla umožňující jim vzájemné soužití
- tím, že jsou odkázáni jeden na druhého a snaží se z toho vytěžit maximum
- změnu popisují jako výsledek postupného přizpůsobování

Teorie konfliktu

- tvrdí, že forma soužití vyhovuje vždy jen části

- ostatní jsou k tomuto řádu donuceni, i když to pro ně není výhodné-jedni jsou privilegováni, druzí diskriminováni
- ke změně dochází v důsledku střetáváním odlišných zájmů skupin společnosti

Teorie interpretativní

- hl. zájmem je každodenní život běžných lidí
- společnost existuje díky tomu, že ji řadoví členové minutu po minutě vytvářejí svým jednáním
- celá struktura je poměrně labilní, jedinou zárukou zachování řádu je stejný způsob myšlení a reagování
- lidé jednají zautomatizovaně

Komplementární přístup

- často kombinuje tyto 3 přístupy (v současné době převládá)

3) Metody užívané v sociologii

Vědecké poznání

- charakterizuje ho hloubka, cílevědomost, organizovanost, úsilí o objektivitu, o přesnost a spolehlivost výsledků

Vědecký výzkum

- by měl být vytvořen tak, aby ho mohl kdokoli další prověřit

Vědecký fakt

- by měl být potvrzen různými způsoby, cestami a použitím různých hledisek

Obecné schéma výzkumu:

- výchozí systém poznatků
- téma výzkumu (co, proč, jak, kde, k čemu)
- dokumentace (záznamy o problematice, výtahy z literatury)
- úvodní projekt (konkretizace oblasti zkoumání, volba technik zkoumání)
- předvýzkum (ověření otázek)
- realizace (vlastní šetření)
- analýza získaných údajů
- závěrečné tvrzení
- systematizace nových poznatků (využití v praxi i teorii)

Základ. typy sociolog. výzkumu:

- indukce a dedukce
 - s indukcí souvisí **kvalitativní výzkum**=zaměřují se na dílčí jevy a pozorují je
 - s dedukcí souvisí **kvantitativní výzkum**=snaží se získat co největší množství informací
- zdroje sběru informací:
 - primární zdroje – info z rozhovorů, dotazníků, experimentů, ...
 - sekundární zdroje – materiál, který už existuje

Metody dělíme:

- **A) metody zprostředkované výpovědí respondenta** (př. technika dotazníku, rozhovoru)
- **B) metody nezprostředkované respondentem** (př. technika pozorování, práce s dokumenty)

Sociologické techniky:

- **dotazník**
 - nejčasnější
 - musí být jasný a srozumitelný pro všechny
 - je buď otevřený nebo uzavřený
- **rozhovor** -základem jsou srozumitelné a promyšlené otázky
 - je to pomalá a náročná metoda, vyžaduje důkladnou přípravu
- **pozorování** - nedochází k dotazování zkoumaných osob
- **experiment** - záměrně měníme podmínky, při kterých provádíme samotný experiment a sledujeme způsobené změny může potvrdit nebo vyvrátit nějakou hypotézu
- **sociometrický test** -používá se ke zjištění vztahů v malé skupině
- **dokumenty**
- **obsahová analýza** - využívá se na rozbor obsahu textů
 - je objektivní, systematická